

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Generalibus Principiis Amoris Et Morum - Prolegomena septem,
Librosque undecim complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput VII. Sanctis Patribus cap. 4. 5. & 6. productis subscribunt primarii
Scholastici Doctores.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73187](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73187)

suo id merito liberæque justitiæ selectione, atque eandem liberâ voluntatis suæ determinatione comparant. Sicut ergo, ob id Deus liber est, liberèque volens creare mundum v. g. quia licet, ex quo semel voluit, ob immutabilitatem suam jam non velle non possit; ad id tamen volendum suâ se liberè voluntate determinavit. Sicut etiam Cacodæmon liberè jam peccat, quia licet jam non peccare non possit; ad eum tamen damnationis & peccaminosæ necessitatis statum suâ se electione liberè determinavit: sic beati jam liberè Deum clarè visum diligunt, quia licet, ex quo semel beatificâ visione donati, non possint Deum non diligere; ad perveniendum tamen ad illum beatificâ visionis, inamissibilisque dilectionis statum suâ se liberâ voluntate determinarunt, eundemque statum merito suo comparant. Videri potest S. Thomas de malo q. 15. a. 5. ad 8. ubi docet, Angelos talis esse naturæ, ut immobiliter perseverent, vel in aversione, vel in conversione, respectu supernaturalis boni. Quare? quia secundum modum naturæ suæ competit ei, ut immobiliter inhereat ei quod per propriam voluntatem elegit. Eo tamen non obstante liberè permanet in eo quod elegit, quia ad liberam perseverantiam, in conversione ad Deum, vel aversione à Deo, sufficit libera electio causæ, ad quam perseverantia illa sequitur. Sufficit etiam quòd asserta ipsius immobilitas in bono vel malo, ipsi voluntaria sit, juxta illud Bernardi in lib. de grat. & lib. arb. *Cælestis Angelus permanet liberè bonus, propria scilicet voluntate, non aliquâ extrinsecâ necessitate. Et verum: nec diabolus libero caret arbitrio, quoniam quòd is non valet in bonum respirare, non aliena facit violentia oppressio, sed sua ipsius in malo obstinata voluntas, & voluntaria obstinatio.*

CAPUT VII.

Sanctis Patribus cap. 4. 5. & 6. productis subscribunt Primarii Scholastici Doctores.

44 **P**ratèr laudatos SS. Patres, superiori assertioni non est dubium suffragari Patres omnes Scholasticosque Doctores c. 8. referendos, qui tradunt, omne voluntarium perfectum, verè & propriè esse liberum, nec aliud ad libertatem requirunt, quàm ut voluntas agat ut voluntas, sive ex sui ipsius & rationis imperio. Quotquot item cum rationali seu voluntaria necessitate libertatem componunt, de quorum numero sunt Alexander de Alès 2. p. q. 7. memb. 3. a. 3. S. Thomas q. 22. verit. a. 5. ad 3. q. 10. de potent. a. 2. ad 5. l. 3. cont. Gent. 158. in 3. dist. 18. a. 2. ad 5. 1. p. q. 82. a. 1. ad 1. S. Bonaventura in 2. dist. 7. q. 2. & dist. 25. q. 2. Henricus Gandavensis quodl. 12. q. 26. Richardus de media Villa in 2. dist. 7. a. 1. q. 2. ad 2. & 3. & in 3. dist. 10. a. 2. q. 1. ad 2. Thomas de Argentina in 3. dist. 12. & dist. 18. a. 3. Marsilius in 3. q. 12. a. 2. Nicolaus de Orbellis in 2. dist. 25.

Sed non minùs insigniter quàm subtiliter, eandem assertionem illustrat Doctor subtilis quodlib. 16. ad q. 2. ubi duplicem distinguit necessitatem, quàm una prævia est ad voluntatem, ut voluntas intelligatur cadere sub necessitate, tamquam impellente in actum, & figente in actu. Si autem sic esset, voluntas ageretur, & non ageret, nec staret in tali actu libertas. Altera est necessitas concomitans, ita quòd ipsa intelligatur cadere sub voluntate, sic quòd voluntas propter firmitatem libertatis suæ, sibi ipsi necessitatem imponit in eliciendo actum, & in perseverando sive figendo se in actu. Et hanc componit cum libertate: eo quòd voluntas (ut voluntas) semper habet suum modum agendi proprium, scilicet liberè. Si quidem voluntas, ut voluntas, non magis potest esse naturaliter activa (id est per modum naturæ) quàm natura, ut est principium distinctum contra voluntatem, potest esse liberè activa. Unde concludit, quòd voluntas divina necessariò vult bonitatem suam, & tamen in volendo eam est libera.

45 Quam quidem doctrinam suam ibidem ad primum articulum principalem hâc ratione confirmat, quia libertas non opponitur necessitati, sed naturæ, sicut contingentia non opponitur naturæ, sed necessitati. Aristoteles namque 1.° Physic. causam activam non dividit in necessariam & liberam, sed in naturam & propositum, id est, in naturalem & voluntariam. Similiter Augustinus 5. Civit. 9. causas per se dividit in naturales & voluntarias. Unde cum differentiæ istæ sint modi directè oppositi primò & immediatè dividentes principium activum; non magis potest voluntas, ut voluntas, esse naturaliter activa, quàm natura, ut est principium activum, distinctum contra voluntatem, potest esse liberè activa. Ita Scotus ad tertium articulum principalem. Non est autem eodem modo philosophandum de libero & necessario (ait idem ad primum articulum principalem) cum non opponantur ad invicem, magis quàm naturale & contingens; idèque voluntas, ut libera, non minùs esse possit necessaria, quàm ignis, ut naturaliter agens, esse possit contingenter agens, pro quanto potest ab agendo impediti.

47 Observazione digna est ratio ista Doctoris subtilis, in gratiam nostræ assertionis, sicut prior illa ratio, quâ probavit necessitatem rationalem (quam S. Bernardus serm. 81. in cant. post Augustinum supra relatum *necessitatem voluntariam* vocat, seu, ut alibi loquitur Augustinus, *necessitatem non prementem*) idè non officere libertati, eo quòd ipsa intelligatur cadere sub voluntate, sic quòd voluntas, propter firmitatem libertatis suæ, sibi ipsi necessitatem illam imponat. Quam etiam rationem Mellifluus Doctor reddit in lib. de grat. & lib. arb. ubi probat, Christum, idè in obedientia libero non caruisse arbitrio, quoniam quòd non posset obedire, non infirma faciebat necessitas, sed firma in bono voluntas, & voluntaria firmitas, sive

sive ut Augustinus lib. de perfect. just. voluntaria felixque necessitas.

- 48 Et ideo eidem assertioni nostrae novissime (cum Scotistis, ex hoc principio communiter asserentibus, processionem Spiritus sancti liberam esse, libertate essentiali) subscribit Antonius Gonzales de Rosende, è Clericis Regularibus Minoribus Catholici Regis Ecclesiastes, Sanctæque & Generalis Inquisitionis in Hispania Qualificator to. 1. de just. origin. disp. 2. per totam, ad idem n. 83. referens Magistrum sententiarum Guillelmum Parisensem, cum pluribus aliis Antiquis & Modernis.

CAPUT VIII.

Argumenta contraria dissolvuntur.

- 49 Objicies 1°. illud Augustini 5. Civit. 10. Si aliquid est necessarium, non est voluntarium: non igitur liberum.

Respondeo cum S. Thoma 1. p. q. 82. a. 1. ad 1. verbum illud Augustini intelligendum de necessario necessitate coactionis, seu involuntariæ necessitatis autem naturalis, seu ex interiori ipsius voluntatis inclinatione procedens, adeoque voluntaria, non auferi libertatem voluntatis, ut ipse in eodem libro dicit. De ea itaque necessitate loquitur Augustinus, quam innumeris locis voluntati opponit, signanter epist. 205. l. 29. contra Faustum in fine lib. de fid. cont. Manich. c. 26. in Psal. 103. ubi sic: Nemo vult quod necesse est. Et 1. 3. de lib. arb. c. 3. ibi: Si enim necesse est ut velit, unde vult, cum voluntas non erit? ubi de ea procul dubio necessitate loquitur, quæ fit aliquid, etsi nolimus; quamque l. 1. op. imperf. cont. Julian. n. 103. necessitatem prementem, & 3. lib. arb. 1. necessitatem dominantem vocat. De qua & Bernardus de lib. arb. c. 3. Quod ex necessitate fit, jam non voluntate, & è converso. Cujusmodi necessitatem fatemur sociam habere non posse libertatem, nec cum ea necessitate quidpiam magis esse posse liberum, quam voluntarium; secus cum necessitate voluntaria. Neque enim voluntaria necessitas magis excludit liberum, quam voluntarium. Ut enim integro tractatu de libero arbitrio Bernardus inculcat, ubi voluntas (ut voluntas) ibi libertas, & liberum est omne quod perfecte voluntarium.

- 50 Objicies 2°. S. Thomas 1. p. q. 41. a. 2. ad 3. videtur retractasse quod supra asseruit de libertate amoris, quo Deus amat seipsum, & de libera processione Spiritus sancti: ait enim, quod voluntas, in quantum est natura quedam, aliquid naturaliter vult, sicut voluntas hominis naturaliter tendit ad beatitudinem. Et similiter Deus naturaliter vult & amat seipsum. Spiritus autem sanctus procedit ut amor, in quantum Deus amat seipsum, unde naturaliter procedit, quamvis per modum voluntatis procedat. Respondeo negando antecedens: cum enim libertas sit natura voluntatis, ly natura-

Tom. I.

liber, in objecto testimonio, non est terminus oppositus libertati in genere, sed cum ea componibilis, prout ipsemet S. Doctor ibidem q. 82. a. 1. ad 1. necessitatem naturalem cum ea componit, cum Augustino dicens, quod necessitas naturalis non auferi libertatem voluntatis, si utique sermo sit de naturalitate, non prout natura est principium distinctum contra voluntatem, ut voluntas, sed prout voluntas, etiam ut voluntas, est natura quedam, sicque intelligitur aliquid naturaliter velle, ut tamen id velit per modum voluntatis, atque adeo voluntariè, voluntario perfecto. Quomodo ly naturaliter loco objecto à S. Doctore accipi, ipsemet tenor verborum objectorum manifestat.

Objicies 3°. quinquaginta duo testimonia ejusdem S. Doctoris apud Annatum in disput. quadripart. de inchoata libertate, quorum pleraque refert etiam Antonius Richardus in lib. de lib. arb. In quibus S. Doctor totus est in tradenda definitione libertatis, liberique arbitrii per potentiam ad opposita, per indifferentiam ad utrumlibet, per exclusionem necessitatis, &c.

Respondeo verissimum esse, S. Doctorem locis illis tradere notionem libertatis à necessitate, sed non notionem libertatis in genere: quia (præter libertatem illam à necessitate, seu electionis, indifferentiæ & contingentiæ, locis illis traditam, atque à Catholicis omnibus admittendam, velut ad meritumque & demeritum in statu natura lapsæ necessariam) aliis locis (cap. 4. & 5. relatis) aliam cum S. Augustino, aliisque SS. Doctoribus, & Scholasticorum Principibus, admittit libertatem, quæ secum compatitur rationalem voluntariamque necessitatem, quam Thomistæ non pauci cum Scotistis, vocant libertatem essentialem, estque libertas, non electionis (quæ est de iis quæ utramque in partem accidere possunt, versaturque circa media); sed simplicis volitionis, quæ est de necessariis, nec versatur circa media, sed circa finem. Nam tamen libertas electionis, sive indifferentiæ & contingentiæ, non sit de fine, sed de mediis, sicut electio ipsa; libertas tamen volitionis, seu essentialis, est de fine, sicut volitio, seu voluntas, ut condistincta ab electione: siquidem volitio & amor finis non servit alteri amoti, seu volitioni (uti servit amor mediolorum); sed maxime est gratiæ sui, maximeque dominans omni alteri amoti: ideoque maxime liber. Nec de eo dubium est in via S. Augustini; cui hoc liberum, quod fit quia volumus, sive quia placet, ut loquitur in Pl. 134. finem enim maxime volumus quia placet. Unde tr. 101. in Joan. de fructu contemplationis, ad quem, tamquam finem, cuncta officia referuntur actionis, dicit, quod solus est liber, quoniam propter se appetitur, & non refertur ad aliud. Hinc servit actio, ad hunc refertur quidquid bene agitur, &c. Et 1. Musica 2. Quando (inquit) censet aliquam rem prestare, & quasi dominari, an

C c